
LA TORRE DEL PALAU

Antoni Moro i Garcia

Poc temps després de la disertació sobre la torre del Palau es va presentar una recopilació exhaustiva sobre la fortalesa. Aquest treball havia estat promogut per la Societat Municipal de l'Habitatge de Terrassa, S.A. i va ser encarregat a M. Peregrina i B. Hernández en els capítols de documentació d'arxiu, i a M. I. Casarramona pel que fa a l'apartat de recerca gràfica. L'estudi va ser dirigit per D. Ferran, A. Moro i P. Puig.

Aquesta recopilació documental pot considerar-se com a definitiva ja que la recerca i revisió documental sobre la torre del Palau va ser exhaustiva. Això va permetre actualitzar i rectificar molts documents coneguts fins ara i que llur interpretació havia estat errònia.

Així mateix, també cal afegir la recent actuació arqueològica a la torre, promoguda per la mateixa Societat Municipal de l'Habitatge. Tot i que la campanya arqueològica va ser molt puntual, els sondeigs a les voltes de pedra ens han permès rectificar algunes de les hipòtesis plantejades a l'esmentada conferència. Però quin és l'estat de la qüestió?

Documentalment tenim constància de la torre del Palau l'any 1016, *turre*, i poc després, l'any 1066, es fa esment d'un palau, *palacio*. Però la documentació ja ens parla d'un castell de Terrassa, *terracium castellum*, l'any 801.

Aleshores, les preguntes són òbvies: quina és la relació entre un document i l'altre? Són el mateix edifici? El palau i la torre substitueixen una anterior fortalesa? O, simplement, la torre-castell de Terrassa perd la seva funció original i es construeix, junt a la torre, un palau comtal, *mansione de comite* (1091)? O, es construeix un palau i una torre de l'homenatge?

L'estudi exhaustiu esmentat anteriorment no ha aportat cap dada per a respondre a aquestes incògnites plantejades en veu alta. L'arqueologia, en aquest cas, tampoc ha aportat dades que confirmin o desmenteixin la relació descrita.

Normalment, hom considera que serà al llarg del segle XI quan es desenvoluparà la construcció de les torres

cilíndriques. Però els exemplars consultats també presenten una manca de constatació cronològica documental i arqueològica, i, malgrat la semblança constructiva amb moltes torres de la Catalunya Vella, la utilització del material constructiu és clarament local (grans còdols procedents de la riera del Palau) i no creiem que això sigui determinant per a una cronologia.

La tasca arqueològica represa recentment ha permès distingir una estructura original, el cos físic de la torre, sense cap constatació cronològica i una sèrie de reformes que ha alterat la distribució i funcionalitat originària de la fortalesa (accessos, finestres, paviments i voltes), essent les més significatives la portada a terme pel castlà Pere Fizes, cap a la segona meitat del segle XVII, i la de finals del segle passat, promoguda pel notari Carrancà.

Com podem observar, la clau de les respostes sobre l'actual torre de l'homenatge del Palau és la seva datació. I, ara per ara, la destrucció dels nivells estratigràfics entorn de la torre del Palau, destruïts amb motiu dels diferents rebaixaments efectuats al llarg dels segles entorn a la torre, permeten plantejar tota mena d'hipòtesis sense una constatació ferma.

Un exemple de les possibilitats de «crear» hipòtesis el tenim amb la lectura d'un quasi imperceptible estrat arqueològic conservat sota la fonamentació de la torre. Un simple resquill de ceràmica, tal vegada procedent d'una tègula d'època romana, podria corroborar un origen o antecedent romà, possibilitant amb aquesta lectura unes altres argumentacions complexes.

Finalment, l'estat actual de la investigació sobre la torre del Palau és clara: pel que fa a la documentació, té una datació segura al segle XI, 1016, però no oblidem que tampoc tenim cap constància que sigui l'actual torre; físicament -entenant l'edifici- i arqueològicament, les possibilitats interpretatives són àmplies i més susceptibles a hipòtesis.

JACIMENT DE CAN FONOLLET

SITUACIÓ:

Al barri de les Fonts de Terrassa, al costat de la Masia que dona nom al jaciment.

CAMPANYA D'EXCAVACIÓ:

1990

DIRECCIÓ:

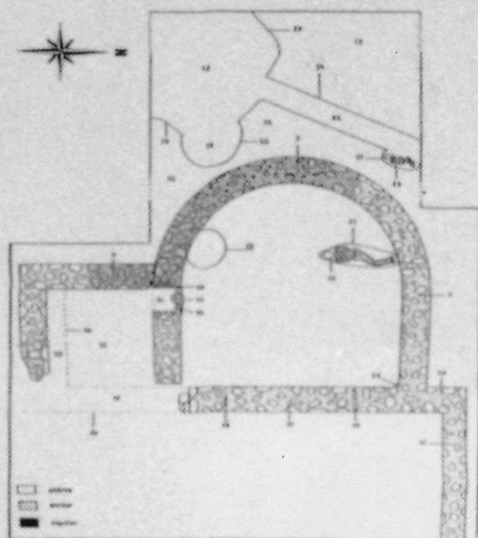
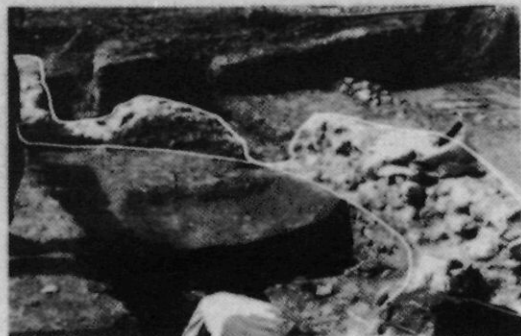
M. Sardà

FASES:

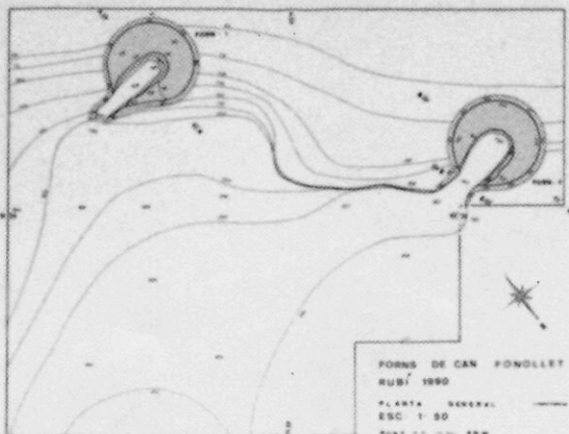
- Romana. Etapa imperial, segles I-II
- Tardo-romà, segle III
- Medieval

Conjunt de tres habitacions: una de central de planta absidal orientada d'oest a est, una cambra rectangular adossada al sud de la construcció anterior i una altra cambra a les zones nord-est.

Segurament formaven part d'un recinte de culte de planta basilical d'època tardo-romana, que va construir-se per reforçar la zona noble d'una vil·la imperial. A l'altre costat del torrent de Can Fonollet varen localitzar-se dos forns de calç que poden estar relacionats amb la vil·la.

Planta general de les estructures i enterraments descoberts.

FORNS DE CAN FONOLLET
RUBÍ 1990
PLANTA GENERAL
ESC 1:50
PUNT 00 - 000

CASTELL-CARTOIXA DE VALLPARADÍS

SITUACIÓ:

Carrer de Salmerón, s/n

CAMPANYES D' EXCAVACIÓ:

1982, 1988, 1991.

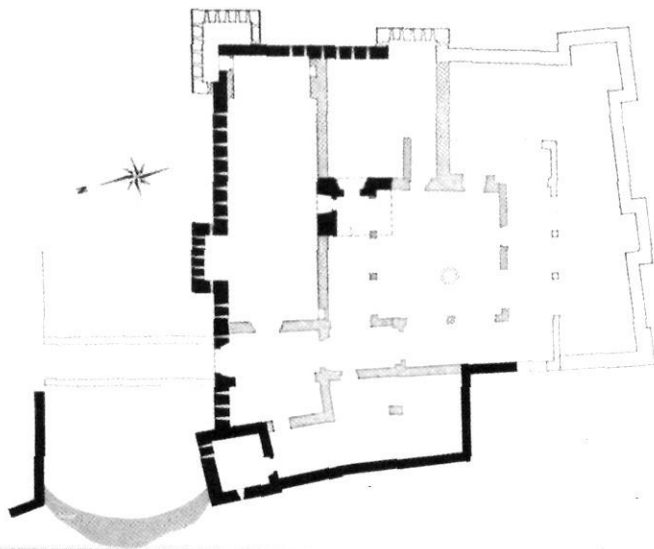
DIRECCIÓ:

D. Ferran, A. Moro (1982); A. Moro (1988, 1991)

FASES:

- 1110-1344. Família Sanja-Terrassa
- 1344-1413. Cartoixa de Sant Jaume de Vallparadís
- 1413-1852. Família Sentmenat
- 1852-1947. Família Mauri
- 1947. Ajuntament de Terrassa.

L' edifici, al llarg del temps, ha estat transformat i ha passat de fortificació a cartoixa. Els diferents nivells de cobriment del fossat ens informen sobre les successives reformes que aporten runes i deixalles de diversos materials, amb una gran abundància de ceràmica, que cronològicament abasta des del s. XIII fins al XIX.

TORRE MOSSÈN HOMS

SITUACIÓ:

Al km. 19 de la carretera C-1415 de Terrassa a Castellar del Vallès.

CAMPANYA D' EXCAVACIÓ:

1987-88

DIRECCIÓ:

A. Moro

FASES:

- Torre isolada anomenada de " Banyeres " (primera menció documental s. X)
- Masia fortificada i torre anomenada " Cordelles " (s. XIII-XV)
- Masia fortificada i torre anomenada de la " Botina " (s.XV)
- Masia Mossèn Doms (1554-1645)
- Masia Mossèn Doms o Homs (1646-1991)
- * Reforma de la família Escorsell (1668-1744)
- * Reforma de la família Tobella (1871-1941)
- * Reforma de l' " Obra de la Visitació de Nuestra Señora " (1953-1971)
- * Restauració de l' Ajuntament de Terrassa (1971-1991)

S'ha realitzat un seguiment de l'evolució de l'hàbitat i l'evolució arquitectònica de l'edifici, coneguda actualment amb el nom de Torre Mossèn Homs. Aquesta investigació es proposa al descobrir una torre de planta quadrada a l'interior de la masia. Així mateix, s'han posat al descobert les diferents estructures agrícoles relacionades, sobretot, amb el cultiu del vi.

